

تقویت دفاع بیولوژیک و هسته‌ای در عربستان سعودی

به قلم فارسی المعری (fa/experts/fars-almry/)

۴ ژوئیه ۲۰۲۳

همچنین دست‌یافتنی به

(English (policy-analysis/bolstering-saudi-arabias-cbrn-defenses

العربیة (ar/policy-analysis/tzyz-dfaat-almikt-alrbyjt-alswdyt-dd-alslht-alkmyyayyt-walwytlwlyt-walashayt/)

درباره نویسنده

فارسی المعری (fa/experts/fars-almry/)

فارسی المعری دستیار پژوهشی برنامه سیاست عرب در انستیتو واشنگتن است

تخلیل کوتاه

پادشاهی عربستان در توانایی‌اش برای مقابله با حملات غیرمتعارف یا حوادث دربردارنده انتشار مواد خطرناک نقاط ضعف بزرگی دارد اما رسیدگی به آن‌ها در حال حاضر می‌تواند هم آمادگی این کشور در داخل و هم توانایی عملیاتی مشترک آن را با نیروهای خارجی تقویت کند

عربستان سعودی با وجود تلاش‌های اخیر برای (https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/what-beijings-iran-saudi-deal-means-and-what-it-doesnt) عادی (https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/what-beijings-iran-saudi-deal-means-and-what-it-doesnt) سازی (https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/what-beijings-iran-saudi-deal-means-and-what-it-doesnt) روابط (https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/what-beijings-iran-saudi-deal-means-and-what-it-doesnt) یا (iran-saudi-deal-means-and-what-it-doesnt) (https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/what-beijings-iran-saudi-deal-means-and-what-it-doesnt) (https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/what-beijings-iran-saudi-deal-means-and-what-it-doesnt) (https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/what-beijings-iran-saudi-deal-means-and-what-it-doesnt) (https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/what-beijings-iran-saudi-deal-means-and-what-it-doesnt) باید برای آینده‌ای احتمالی آماده شود که در آن جمهوری اسلامی سلاح‌های هسته‌ای و دیگر سلاح‌های کشتار جمعی در اختیار خواهد داشت در چندین جنگ منطقه‌ای طی چند دهه گذشته از سلاح‌های شیمیایی استفاده شده (مثلا جنگ داخلی سوریه و نیز جنگ ایران و عراق در دهه ۱۹۸۰) و (https://thehill.com/opinion/international/3878385-is-iran-ready-to-build-a-nuclear-bomb-or-not) (https://thehill.com/opinion/international/3878385-is-iran-ready-to-build-a-nuclear-bomb-or-not) جاری (or-not) (https://thehill.com/opinion/international/3878385-is-iran-ready-to-build-a-nuclear-bomb-or-not) تهران در زمینه غنی‌سازی اورانیوم تهدیدی برای آغاز موجی از اشاعه هسته‌ای در خاورمیانه است بنابراین ریاض باید یک برنامه مطمئن برای آموزش و آمادگی دفاع شیمیایی بیولوژیکی (میکروبی) پرتوزا (تشعشعات مضر) و هسته‌ای که در اینجا مجموعه آن‌ها به اختصار دفاع بیولوژیک خوانده می‌شود توسعه دهد و توانایی عملیاتی مشترک بین مولفه‌های دفاع نظامی و غیرنظامی خود در این عرصه را ارتقا بخشد

بیشتر بحث عمومی حول این موضوع بر بازدارندگی و دفاع فعال (مثلا موشکی) متمرکز دارد اما یک رویکرد جامع بر پدافند غیرعامل و امدادسانی فوری نیز متمرکز خواهد داشت این توانمندی‌ها برای مقابله با حملات غیرمتعارف احتمالی و دیگر سوانحی که باعث انتشار مواد خطرناک شود امری ضروری است مثلا یک حادثه صنعتی یا حملاتی به یک مجموعه پتروشیمی (یا در آینده یک نیروگاه هسته‌ای). در واقع تأسیسات پتروشیمی پیش از این از طریق (https://www.eenews.net/articles/the-inside-story-of-the-worlds-most-dangerous-malware) حملات (https://www.eenews.net/articles/the-inside-story-of-the-worlds-most-dangerous-malware) سایبری (https://www.eenews.net/articles/the-inside-story-of-the-worlds-most-dangerous-malware) و حملات پهبادی (iranian-and-houthi-war-against-saudi-arabia) (https://www.csis.org/analysis/iranian-and-houthi-war-against-saudi-arabia) (saudi-arabia) / (https://www.csis.org/analysis/iranian-and-houthi-war-against-saudi-arabia) هدف گرفته شده‌اند که همین امر فوریت ارتقای آمادگی در عربستان سعودی را بیشتر می‌کند

دفاع بیولوژیک نظامی و توانمندی‌های پاسخ

شمار بسیار کمی از ارتش‌های جهان واقعا در دفاع بیولوژیک تبحر دارند و این تا حدی به دلیل چالش‌های بزرگی است که برای رسیدن به این توانمندی وجود دارد برای نیروهای مستقر در میدان عملیات/آموزش در لباس‌های محافظتی بسیار دشوار است و در حرارت مناطق بیابانی می‌تواند مرگبار باشد کارهای ساده‌ای مثل خوردن و آشامیدن تقریبا غیرممکن می‌شود افزون بر این هزینه خریداری تجهیزات ضروری در مقادیر کافی کم‌تر است برای همین بیشتر نیروهای مسلح ترجیح می‌دهند از طریق بازدارندگی با این تهدید مقابله کنند و همزمان توانمندی‌های پایه‌ای دفاع بیولوژیک را تدارک کنند برای زمانی که بازدارندگی شکست می‌خورد

در عربستان شماری از نیروها تجهیزات حفاظتی بیولوژیک دریافت کرده‌اند و نیروهای مقابله با سلاح کشتار جمعی در نیروی زمینی سلطنتی سعودی و پرسنل مرتبط در نیروی هوایی سلطنتی سعودی انواع گوناگونی از تجهیزات ردیابی شناسایی آلودگی‌زدایی و حفاظت جمعی در اختیار دارند با این همه آموزش ناکافی است

مثلا به سربازان وظیفه طی آموزش‌های پایه دفاع بیولوژیک تعلیم داده نمی‌شود و فقط آن‌هایی که قرار است متخصص این نوع دفاع شوند بعدا تعلیم دریافت می‌کنند عموم افسران کادر فقط آموزش تئوری در این زمینه دریافت می‌کند مگر آن‌که افسران دفاع بیولوژیک باشند این شکاف‌ها مشکل‌آمیز است چون برای تبحر در عملیات دفاع بیولوژیک آموزش مقدماتی و منظم برای حفظ توانمندی ضروری است

آموزشکده اصلی پادشاهی برای دفاع در برابر سلاح‌های کشتار جمعی به نیروی زمینی سلطنتی سعودی تعلق دارد و در الخرج نزدیک ریاض واقع شده است پرسنل وظیفه و افسران پیش از پیوستن به نیروهای مقابله با سلاح‌های کشتار جمعی در آنجا درس می‌خوانند افزون بر این نیروی دفاع هوایی سلطنتی کشور آموزشکده خودش را برای جنگ شیمیایی و دفاع در برابر سلاح‌های کشتار جمعی دارد که (al-) (https://www.al-madina.com/article/516230/%D9%85%D8%AD%D9%84%D9%8A%D8%A7%D8%AA/%D9%82%D8%A7%D8%A6%D8%AF-%D8%A7%D9%84%D8%AF%D9%81%D8%A7%D8%B9-%D8%A7%D9%84%D8%AC%D9%88%D9%8A-%D9%8A%D9%81%D8%AA%D8%AA%D8%AD-%D9%85%D8%A8%D9%86%D9%89-%D8%A7%D9%84%D9%88%D9%82%D8%25A) در (https://www.al-madina.com/article/516230/%D9%85%D8%AD%D9%84%D9%8A%D8%A7%D8%AA/%D9%82%D8%A7%D8%A6%D8%AF-%D8%A7%D9%84%D8%AC%D9%88%D9%8A-%D9%8A%D9%81%D8%AA%D8%AA%D8%AD-%D9%85%D8%A8%D9%86%D9%89-%D8%A7%D9%84%D9%88%D9%82%D8%25A) (https://www.al-madina.com/article/516230/%D9%85%D8%AD%D9%84%D9%8A%D8%A7%D8%AA/%D9%82%D8%A7%D8%A6%D8%AF-%D8%A7%D9%84%D8%AC%D9%88%D9%8A-%D9%8A%D9%81%D8%AA%D8%AA%D8%AD-%D9%85%D8%A8%D9%86%D9%89-%D8%A7%D9%84%D9%88%D9%82%D8%25A) سال (al-) (https://www.al-madina.com/article/516230/%D9%85%D8%AD%D9%84%D9%8A%D8%A7%D8%AA/%D9%82%D8%A7%D8%A6%D8%AF-%D8%A7%D9%84%D8%AC%D9%88%D9%8A-%D9%8A%D9%81%D8%AA%D8%AA%D8%AD-%D9%85%D8%A8%D9%86%D9%89-%D8%A7%D9%84%D9%88%D9%82%D8%25A) (https://www.al-madina.com/article/516230/%D9%85%D8%AD%D9%84%D9%8A%D8%A7%D8%AA/%D9%82%D8%A7%D8%A6%D8%AF-%D8%A7%D9%84%D8%AC%D9%88%D9%8A-%D9%8A%D9%81%D8%AA%D8%AA%D8%AD-%D9%85%D8%A8%D9%86%D9%89-%D8%A7%D9%84%D9%88%D9%82%D8%25A) (https://www.al-madina.com/article/516230/%D9%85%D8%AD%D9%84%D9%8A%D8%A7%D8%AA/%D9%82%D8%A7%D8%A6%D8%AF-%D8%A7%D9%84%D8%AC%D9%88%D9%8A-%D9%8A%D9%81%D8%AA%D8%AA%D8%AD-%D9%85%D8%A8%D9%86%D9%89-%D8%A7%D9%84%D9%88%D9%82%D8%25A) (https://www.al-madina.com/article/516230/%D9%85%D8%AD%D9%84%D9%8A%D8%A7%D8%AA/%D9%82%D8%A7%D8%A6%D8%AF-%D8%A7%D9%84%D8%AC%D9%88%D9%8A-%D9%8A%D9%81%D8%AA%D8%AA%D8%AD-%D9%85%D8%A8%D9%86%D9%89-%D8%A7%D9%84%D9%88%D9%82%D8%25A) (https://www.al-madina.com/article/516230/%D9%85%D8%AD%D9%84%D9%8A%D8%A7%D8%AA/%D9%82%D8%A7%D8%A6%D8%AF-%D8%A7%D9%84%D8%AC%D9%88%D9%8A-%D9%8A%D9%81%D8%AA%D8%AA%D8%AD-%D9%85%D8%A8%D9%86%D9%89-%D8%A7%D9%84%D9%88%D9%82%D8%25A)

(<https://www.researchsquare.com/article/rs-104590/v1>) اخیر راجع به ده بیمارستان دولتی در ریاض فقدان آمادگی بحث شده و آمادگی دفاع بیولوژیک در این تاسیسات را «پایین‌تر از حد رضایت‌بخش» توصیف کرده است. محققان مزبور به بهبود آموزش اورژانس حملات بیولوژیک افزایش مانورهای مربوط به آن و تجهیزات ردیابی و بهبود مدیریت ذخایر پادتن‌ها در کنار تذکرات دیگر توصیه کرده‌اند.

با این همه گزارش کمیسیون نظامنامه امور هسته‌ای و تشعشعات مضر به چندین تحول مثبت هم اشاره دارد. از جمله برنامه‌هایی برای افزایش ایستگاه‌های ردیابی تشعشع از ۱۴۰ به ۲۴۰ ایستگاه در سراسر پادشاهی و تلاش‌هایی برای بهبود چارچوب قانونی این بخش برای تسهیل عملیات با شرکای بین‌المللی. به علاوه این کمیسیون ایجاد دفاتر پاسخ اورژانس هسته‌ای و تشعشعات را در نهادهای دولتی مسئول اجرای «طرح ملی برای وضعیت اضطراری هسته‌ای و انتشار پرتوهای مضر» توصیه کرده است.

بسیاری از این چالش‌ها در آمادگی پادشاهی برای تهدیدات غیرهسته‌ای نیز مشهود است. عربستان سعودی به عنوان یکی از امضاکنندگان کنوانسیون سلاح‌های شیمیایی در سال ۲۰۱۱ (<https://ncar.gov.sa/document->

<https://ncar.gov.sa/document-> SFFkBVwMWINRINGbnY1UEhMTG11QT09liwibWFjIjoINDRIYzJkNjRiYjM4MjIwNTBhMGViNDYzMzIiMjA2YjEYyMhNhZUwMDRiMTE3ZGMzYzUyMmU4ZWl0Mzc1MmRiNSlslRhZy6liJ9%5d

نهاد (<https://ncar.gov.sa/document-> SFFkBVwMWINRINGbnY1UEhMTG11QT09liwibWFjIjoINDRIYzJkNjRiYjM4MjIwNTBhMGViNDYzMzIiMjA2YjEYyMhNhZUwMDRiMTE3ZGMzYzUyMmU4ZWl0Mzc1MmRiNSlslRhZy6liJ9%5d)

ملی (<https://ncar.gov.sa/document-> SFFkBVwMWINRINGbnY1UEhMTG11QT09liwibWFjIjoINDRIYzJkNjRiYjM4MjIwNTBhMGViNDYzMzIiMjA2YjEYyMhNhZUwMDRiMTE3ZGMzYzUyMmU4ZWl0Mzc1MmRiNSlslRhZy6liJ9%5d)

کنوانسیون (<https://ncar.gov.sa/document-> SFFkBVwMWINRINGbnY1UEhMTG11QT09liwibWFjIjoINDRIYzJkNjRiYjM4MjIwNTBhMGViNDYzMzIiMjA2YjEYyMhNhZUwMDRiMTE3ZGMzYzUyMmU4ZWl0Mzc1MmRiNSlslRhZy6liJ9%5d)

اجرای (<https://ncar.gov.sa/document-> SFFkBVwMWINRINGbnY1UEhMTG11QT09liwibWFjIjoINDRIYzJkNjRiYjM4MjIwNTBhMGViNDYzMzIiMjA2YjEYyMhNhZUwMDRiMTE3ZGMzYzUyMmU4ZWl0Mzc1MmRiNSlslRhZy6liJ9%5d)

سلاح (<https://ncar.gov.sa/document-> SFFkBVwMWINRINGbnY1UEhMTG11QT09liwibWFjIjoINDRIYzJkNjRiYjM4MjIwNTBhMGViNDYzMzIiMjA2YjEYyMhNhZUwMDRiMTE3ZGMzYzUyMmU4ZWl0Mzc1MmRiNSlslRhZy6liJ9%5d)

سلاح (<https://ncar.gov.sa/document-> SFFkBVwMWINRINGbnY1UEhMTG11QT09liwibWFjIjoINDRIYzJkNjRiYjM4MjIwNTBhMGViNDYzMzIiMjA2YjEYyMhNhZUwMDRiMTE3ZGMzYzUyMmU4ZWl0Mzc1MmRiNSlslRhZy6liJ9%5d)

سلاح (<https://ncar.gov.sa/document-> SFFkBVwMWINRINGbnY1UEhMTG11QT09liwibWFjIjoINDRIYzJkNjRiYjM4MjIwNTBhMGViNDYzMzIiMjA2YjEYyMhNhZUwMDRiMTE3ZGMzYzUyMmU4ZWl0Mzc1MmRiNSlslRhZy6liJ9%5d)

سلاح (<https://ncar.gov.sa/document-> SFFkBVwMWINRINGbnY1UEhMTG11QT09liwibWFjIjoINDRIYzJkNjRiYjM4MjIwNTBhMGViNDYzMzIiMjA2YjEYyMhNhZUwMDRiMTE3ZGMzYzUyMmU4ZWl0Mzc1MmRiNSlslRhZy6liJ9%5d)

سلاح (<https://ncar.gov.sa/document-> SFFkBVwMWINRINGbnY1UEhMTG11QT09liwibWFjIjoINDRIYzJkNjRiYjM4MjIwNTBhMGViNDYzMzIiMjA2YjEYyMhNhZUwMDRiMTE3ZGMzYzUyMmU4ZWl0Mzc1MmRiNSlslRhZy6liJ9%5d)

سلاح (<https://ncar.gov.sa/document-> SFFkBVwMWINRINGbnY1UEhMTG11QT09liwibWFjIjoINDRIYzJkNjRiYjM4MjIwNTBhMGViNDYzMzIiMjA2YjEYyMhNhZUwMDRiMTE3ZGMzYzUyMmU4ZWl0Mzc1MmRiNSlslRhZy6liJ9%5d)

سلاح (<https://ncar.gov.sa/document-> SFFkBVwMWINRINGbnY1UEhMTG11QT09liwibWFjIjoINDRIYzJkNjRiYjM4MjIwNTBhMGViNDYzMzIiMjA2YjEYyMhNhZUwMDRiMTE3ZGMzYzUyMmU4ZWl0Mzc1MmRiNSlslRhZy6liJ9%5d)

سلاح (<https://ncar.gov.sa/document-> SFFkBVwMWINRINGbnY1UEhMTG11QT09liwibWFjIjoINDRIYzJkNjRiYjM4MjIwNTBhMGViNDYzMzIiMjA2YjEYyMhNhZUwMDRiMTE3ZGMzYzUyMmU4ZWl0Mzc1MmRiNSlslRhZy6liJ9%5d)

سلاح (<https://ncar.gov.sa/document-> SFFkBVwMWINRINGbnY1UEhMTG11QT09liwibWFjIjoINDRIYzJkNjRiYjM4MjIwNTBhMGViNDYzMzIiMjA2YjEYyMhNhZUwMDRiMTE3ZGMzYzUyMmU4ZWl0Mzc1MmRiNSlslRhZy6liJ9%5d)

را تاسیس کرد. با این حال جدای از تمرکز بر پایبندی به کنوانسیون سلاح‌های شیمیایی معلوم نیست کدام رده‌های غیرنظامی وزارت دفاع یا نهادهای دیگر به دفاع شیمیایی و بیولوژیک فکر می‌کنند. مثلا (<https://ncar.gov.sa/document->

<https://ncar.gov.sa/document-> Wd4bVNpSIJBVE81TmxkajVIQUFpZz09liwibWFjIjoIZTEwMDgxNjZmOWM2N2U4YzY5NWRjZDhkYWl5MwVmNmQ0ODVhOTY3YjA4ODVhNTFkNDMwYTQyYWNhODdkNTY2YyIslnRhZy6liJ9

مقررات (<https://ncar.gov.sa/document-> Wd4bVNpSIJBVE81TmxkajVIQUFpZz09liwibWFjIjoIZTEwMDgxNjZmOWM2N2U4YzY5NWRjZDhkYWl5MwVmNmQ0ODVhOTY3YjA4ODVhNTFkNDMwYTQyYWNhODdkNTY2YyIslnRhZy6liJ9)

اجرائی (<https://ncar.gov.sa/document-> Wd4bVNpSIJBVE81TmxkajVIQUFpZz09liwibWFjIjoIZTEwMDgxNjZmOWM2N2U4YzY5NWRjZDhkYWl5MwVmNmQ0ODVhOTY3YjA4ODVhNTFkNDMwYTQyYWNhODdkNTY2YyIslnRhZy6liJ9)

«اداره کل دفاع غیرنظامی» برای عملیات‌های تخلیه و پناهدهی از زمان پیش‌نویس شدن آن در سال ۲۰۰۱ روزآمد نشده است. به جای آن «شورای دفاع غیرنظامی» که قبلا مسئول هماهنگی پاسخ اضطراری بود

(https://998.gov.sa/Ar/CivilDefenseLists/Pages/The_ministries.aspx) مجموعه (https://998.gov.sa/Ar/CivilDefenseLists/Pages/The_ministries.aspx)

ای (https://998.gov.sa/Ar/CivilDefenseLists/Pages/The_ministries.aspx) از (https://998.gov.sa/Ar/CivilDefenseLists/Pages/The_ministries.aspx)

اطلاعات (https://998.gov.sa/Ar/CivilDefenseLists/Pages/The_ministries.aspx) تازه (https://998.gov.sa/Ar/CivilDefenseLists/Pages/The_ministries.aspx)

دولتی را تحت چنان شرایطی برشمرد است رسانه‌های سعودی از «اداره کل دفاع غیرنظامی» برای پاسخ آشفته دولت طی سیلاب‌های سهمگین در سال ۲۰۱۳ (<https://www.alwatan.com.sa/article/19013>) انتقاد پادشاهی شد و بعد از آن این اداره با نهاد دیگری جایگزین شد (پایین‌تر را ببینید). در مقابل (<https://www.alwatan.com.sa/article/19013>)

پادشاهی شد و بعد از آن این اداره با نهاد دیگری جایگزین شد (پایین‌تر را ببینید). در مقابل (<https://www.alwatan.com.sa/article/19013>)

پادشاهی شد و بعد از آن این اداره با نهاد دیگری جایگزین شد (پایین‌تر را ببینید). در مقابل (<https://www.alwatan.com.sa/article/19013>)

پادشاهی شد و بعد از آن این اداره با نهاد دیگری جایگزین شد (پایین‌تر را ببینید). در مقابل (<https://www.alwatan.com.sa/article/19013>)

پادشاهی شد و بعد از آن این اداره با نهاد دیگری جایگزین شد (پایین‌تر را ببینید). در مقابل (<https://www.alwatan.com.sa/article/19013>)

پادشاهی شد و بعد از آن این اداره با نهاد دیگری جایگزین شد (پایین‌تر را ببینید). در مقابل (<https://www.alwatan.com.sa/article/19013>)

پادشاهی شد و بعد از آن این اداره با نهاد دیگری جایگزین شد (پایین‌تر را ببینید). در مقابل (<https://www.alwatan.com.sa/article/19013>)

پادشاهی شد و بعد از آن این اداره با نهاد دیگری جایگزین شد (پایین‌تر را ببینید). در مقابل (<https://www.alwatan.com.sa/article/19013>)

پادشاهی شد و بعد از آن این اداره با نهاد دیگری جایگزین شد (پایین‌تر را ببینید). در مقابل (<https://www.alwatan.com.sa/article/19013>)

پادشاهی شد و بعد از آن این اداره با نهاد دیگری جایگزین شد (پایین‌تر را ببینید). در مقابل (<https://www.alwatan.com.sa/article/19013>)

پادشاهی شد و بعد از آن این اداره با نهاد دیگری جایگزین شد (پایین‌تر را ببینید). در مقابل (<https://www.alwatan.com.sa/article/19013>)

پادشاهی شد و بعد از آن این اداره با نهاد دیگری جایگزین شد (پایین‌تر را ببینید). در مقابل (<https://www.alwatan.com.sa/article/19013>)

پادشاهی شد و بعد از آن این اداره با نهاد دیگری جایگزین شد (پایین‌تر را ببینید). در مقابل (<https://www.alwatan.com.sa/article/19013>)

پادشاهی شد و بعد از آن این اداره با نهاد دیگری جایگزین شد (پایین‌تر را ببینید). در مقابل (<https://www.alwatan.com.sa/article/19013>)

پادشاهی شد و بعد از آن این اداره با نهاد دیگری جایگزین شد (پایین‌تر را ببینید). در مقابل (<https://www.alwatan.com.sa/article/19013>)

پادشاهی شد و بعد از آن این اداره با نهاد دیگری جایگزین شد (پایین‌تر را ببینید). در مقابل (<https://www.alwatan.com.sa/article/19013>)

پادشاهی شد و بعد از آن این اداره با نهاد دیگری جایگزین شد (پایین‌تر را ببینید). در مقابل (<https://www.alwatan.com.sa/article/19013>)

پادشاهی شد و بعد از آن این اداره با نهاد دیگری جایگزین شد (پایین‌تر را ببینید). در مقابل (<https://www.alwatan.com.sa/article/19013>)

پادشاهی شد و بعد از آن این اداره با نهاد دیگری جایگزین شد (پایین‌تر را ببینید). در مقابل (<https://www.alwatan.com.sa/article/19013>)

پادشاهی شد و بعد از آن این اداره با نهاد دیگری جایگزین شد (پایین‌تر را ببینید). در مقابل (<https://www.alwatan.com.sa/article/19013>)

پادشاهی شد و بعد از آن این اداره با نهاد دیگری جایگزین شد (پایین‌تر را ببینید). در مقابل (<https://www.alwatan.com.sa/article/19013>)

BRIEF ANALYSIS

Iranian Reactions to the Wagner Standoff in Russia

ژوئن ۲۰۲۳

Farzin Nadimi

(/policy-analysis/iranian-reactions-wagner-standoff-russia)

TOPICS

[\(fa/policy-analysis/mn-ashah/\) منع اشاعه](#) [\(fa/policy-analysis/nzamy-w-amnyty/\) نظامی و امنیتی](#) [\(fa/policy-analysis/khlyj-w-syast-hwzh-anrzhy/\) خلیج و سیاست حوزه انرژی](#)

REGIONS & COUNTRIES

[\(fa/policy-analysis/kshwrhay-hashykhklyj-fars/\) کشورهای حاشیه خلیج فارس](#)